

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СИСТЕМІ
ОСВІТИ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН**

**Мирослава Данилевич¹, Ірина Турчик²,
Едуард Войтик¹, Юлія Слодиницька¹**

*¹Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

*²Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка*

Анотація. У статті розкрито важливість ролі фізичного виховання і спорту у системі освіти Скандинавських країн як інтегративного засобу формування цінності здоров'я людини. Зазначено, що передовий досвід фізичного виховання в шкільній освіті Норвегії, Швеції, Фінляндії, Данії, Ісландії може стати джерелом ґрунтовного осмислення та творчого використання позитивних ідей у практиці закладів загальної середньої освіти України.

Ключові слова: фізичне виховання, система освіти, Скандинавські країни.

Abstract. The article reveals the importance of the role of physical education and sports in the educational system of the Scandinavian countries as an integrative means of forming the value of human health. It is noted that the best experience of physical education in school education in Norway, Sweden, Finland, Denmark, and Iceland can become a source of thorough understanding and creative use of positive ideas in the practice of general secondary education institutions of Ukraine.

Keywords: physical education, education system, Scandinavian countries.

Постановка проблеми. Упродовж останніх двадцяти років у країнах Європи відбувається модернізація та оновлення системи освіти. Зміни перш за все торкаються перегляду освітніх стандартів, оновлення навчальних програм, форм і методів навчання. На сьогодні випускники шкіл повинні мати не лише глибокі знання із конкретних предметів, а й високий рівень розвитку різних видів компетентностей, необхідних для гармонійної взаємодії молоді з технологічним суспільством, що швидко розвивається (Д.М. Анікеєв, 2012; Л.Я. Бенюк, 2015; R. Kretschmann, 2015, A. Sprake, C. Palmer, 2018; А.В. Яковенко 2019).

Сучасне українське суспільство, переживаючи демократичні перетворення, все частіше звертається до пошуку раціональних шляхів формування особистості в єдності з європейськими традиціями і цінностями. Педагогічні теорії, методи і прийоми, накопичені розвиненими країнами Європи, можуть бути використані для вирішення найважливіших проблем вітчизняної освіти – багатогранного розвитку особистості та гуманізації навчально-виховного процесу. Особливу значущість такий підхід набуває для шкільної вітчизняної освіти, свідченням чого слугують праці українських науковців, присвячені питанням організації і методики фізичного виховання в зарубіжних країнах [1, 2, 3].

В Україні відзначається погіршення здоров'я школярів, відсутність у них потреби у заняттях фізичною культурою і спортом. Тому проблема підвищення ефективності фізичного виховання школярів у системі освіти є актуальною. Питання фізичного виховання дітей є предметом дискусій та досліджень українських (І.Х. Турчик, 2017; Н.Є. Пангелова, О.І. Красов, 2017; Н.В. Москаленко, 2020; Т.Ю. Круцевич, 2021) та зарубіжних (К. Hardman, 2017; С. Murphy, A. Routen, S. Tones, 2013) науковців.

Аналіз наукових робіт засвідчує, що питання вивчення фізичного виховання і спорту в Скандинавських країнах залишається відкритим і досі не було предметом спеціального вивчення серед вітчизняних вчених.

Мета дослідження – здійснення цілісного наукового аналізу теорії та практики фізичного виховання та спорту у школах Скандинавських країн, виокремленні позитивного досвіду для його подальшої екстраполяції у діяльність закладів загальної середньої освіти України.

Як стверджують вітчизняні науковці Е. Вільчковський, В. Пасічняк [1] за останні роки у Скандинавських країнах (Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія, Ісландія), завдяки масштабному запровадженню різноманітних засобів фізичного виховання серед усіх вікових груп суспільства, активної державної позиції щодо боротьби з шкідливими звичками, вдосконалення превентивних й профілактичних заходів та екологічного середовища на 15–18 років підвищилась середня тривалість життя, покращилась якість життя населення цих країн.

Пріоритетним завданням системи освіти у Скандинавських країнах є навчання людини відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих та формування інших індивідуальних і суспільних цінностей [1]. У цьому контексті аналіз досвіду Норвегії, Швеції, Фінляндії, Данії, Ісландії може стати джерелом ґрунтовного осмислення та творчого використання позитивних ідей, що зумовлюється:

- універсальністю науково-педагогічних здобутків Скандинавських країн у галузі освіти, яка розвивається в спільній системі координат під впливом глобалізаційних викликів;

- активної державної позиції щодо боротьби з шкідливими звичками вдосконалення превентивних й профілактичних заходів та екологічного середовища;
- значним досвідом боротьби з проблемою малорухомого способу життя, зокрема учнівської молоді, у зв'язку з стрімким поширенням цивілізаційних переваг у Скандинавських країнах;
- важливістю ролі фізичного виховання і спорту у системі освіти Скандинавських країн як інтегративного засобу формування цінності здоров'я людини;
- високими навчальними результатами загалом та з фізичного виховання зокрема, а також досягненнями у спорті школярів Скандинавських країн, що підтверджує перспективність теоретичних і практичних підходів до добору та конструювання змісту урочних та позанавчальних занять в освітньому просторі Скандинавських країн.

Висновок. Однією з головних цілей системи фізичного виховання і спорту школярів Скандинавських країн є формування мотивації, потреб, певних знань, вмінь та навичок щодо організації та ведення здорового способу життя. Це дозволяє значно зменшити рівень гіподинамії у дітей та молоді, вести успішну боротьбу зі шкідливими звичками, покращити профілактику захворювань учнів.

Аналіз сучасного стану фізичного виховання та спорту в шкільній освіті Скандинавських країн дозволить не лише визначити інноваційні підходи до змісту та організації фізичного виховання і спорту, але й окреслити шляхи використання такого досвіду в діяльності закладів загальної середньої освіти України.

Список використаних джерел

1. Вільчковський Е. С. Фізичне виховання у школах скандинавських країн / Е. С. Вільчковський, В. Р. Пасічник // *Nauczyciel i Szkoła*. – 2017. – № 61. – С. 121–137.
2. Овчаренко С. Сучасні тенденції розвитку фізичного виховання дітей в зарубіжних країнах / Овчаренко С., Москаленко Н., Яковенко А. // *Спортивний вісник Придніпров'я*. – 2021. – Вип. 1. – С. 161–167.
3. Турчик І. Х. Фізичне виховання і спорт у шкільній освіті Європи : монографія / І. Х. Турчик. – Дрогобич : Швидкодрук, 2017. – 138 с.